

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat az

„Aba Sámuel és a róla elnevezett emlékpince”

[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Szabó Éva

..... (aláírás)

Aba 2015. 04. 22. (település, dátum)

(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: Helyi Értéktár Bizottság, Abasár

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Szabó Éva

Levelezési cím: 3261 Abasár, Fő tér 1.

Telefonszám: 06-37-560-400

E-mail cím: ertektar.abasar@gmail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Aba Sámuel és a róla elnevezett emlékpince

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár-és élelmiszergazdaság	egészség és életmód	épített környezet
ipari és műszaki megoldások	kulturális örökség	sport
természeti környezet	turizmus és vendéglátás	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Abasár

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

<u>települési</u>	tájegységi	megyei	külhoni magyarság
-------------------	------------	--------	-------------------

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Az országot járván, ha felmerül, hogy hol lakunk az embereknek három dolog jut az eszébe:

- igen, az abasári olaszrizling
- és ott temették el Aba Sámuel királyt
- és nektek még saját csárdásotok is van.

Hát mit mondjak ez nagyon jóleső érzés, annál is inkább, mert én nagyon szeretek itt lakni, imádom a tájat, ami körülvesz és szeretem az itt lakó embereket.

Anonymus írja a 13. században, hogy a Mátra alját Árpád a Kiownál hozzácsatlakozó kun-palóc sereg hét vezére egyikének Edő és Edöménnek adta, hogy itt telepedjenek le. Jól érezték magukat itt, ezt

mutatják a környékbeli palóc települések, amelyek mind a mai napig fennmaradtak, mint Markaz, Domoszló, Kiszána, Mátraszentimre. Edömén utóda, Pata, várat is épített és nevét őrzi a falu, Gyöngyospata ma is. Vannak, akik innen származtatják Aba Sámuel is, mások viszont a keletről jött törzsek közé / kabarok / sorolják.

Államalapító királyunk Szent István / 1000-1038 / hatalmának megszilárdításához és a kereszténység elterjesztéséhez, nem riadt vissza a kemény megtorlástól, törvények hozásától, de a diplomácia eszközeit is szívesen alkalmazta, hogy újabb nagyurakat, területeket nyerjen Magyarországnak számára.

Ez utóbbi eszközt alkalmazta a kabar / kavar / törzsből származó Aba Sámuellel szemben is. Az Abák szálláshelye volt a Mátra. Aba Sámuel úgy nyerte meg magának, hogy hozzáadta feleségül - két feltevés van ezzel kapcsolatban - egyik, hogy a húgát, Gizellát, másik hogy Géza fejedelem lányát, Saroltát /a név nem bizonyított / és kérte, hogy térjen át a keresztény hitre.

Az egyezségbe Aba Sámuel belement, palotaispán, palotagróf lett / ez a nádori cím elődje /, a király után a második ember volt az udvarban. István király tehát megnyerte magának, és a mátrai Aba birtokot csatolták az országhoz. Így István az egri püspökséget és egy új megyét, Újvár megyét alapított. István király, fia Imre herceg halála után teljesen összetört.

Érdekes, hogy a trónutódlás felmerülésekor nem Aba Sámuelre gondolt, őt a trónon Orseolo Péter-Orseolo Ottó velencei dózse és Géza király lányának gyermeke- /1038-1041 / követte. Valószínű, hogy érezte Aba Sámuelen, hogy csak látszat keresztény, míg Péter teljesen megfelelt a keresztény elvárásoknak. Péter mikor hatalomra került, mindig külföld felé tekingetett és az őt, politikájában nem támogató főurakat és a királyi tanácsot a döntéseiben mellőzte. Ezzel ellenségeivé tette őket, ezért elűzték. Péter a Német-római császárhoz III. Henrikhez menekült. Henrik már csatolta a birodalmához Lengyelországot és a Cseheket is. Magyarországra is áhítozott.

Így Pétert a trónon Magyarország harmadik királya és egyben *első választott királya* Aba Sámuel követte / 1041-1044 /. Az Aba szó jelentése „kegyes”. A királynak két lánya és / valószínűleg / Péter nevű fia volt. Belpolitikájában a hibája, hogy megpróbálta visszaállítani a szabad parasztságra vonatkozó István előtti jogokat. Adóztatni akarta a főurakat és a püspököket is, ami természetesen ellenszenvet váltott ki. Uralkodása alatt a birtokaiktól megfosztott nemesekre, vitézekre, közsabadokra, közrendűekre támaszkodott. Nagyon szívesen a nép között élt, mulatozott, ami szintén nem talált tetszésre a főuraknál. A népe viszont nagyon szerette és ragaszkodott hozzá. Ezért is kapta az Aba törökül apa előnevet, mely egyben keleti származására is utal. Több jó tettet később Szent Lászlónak tulajdonították. Abasáron 1042-ben bencés monostort alapított és a Sárhegy oldalában szőlőt adományozott számukra.

A belpolitikai kérdések megoldását nehezítette, hogy közben tartania kellett Henrikől, akivel folyamatosan béketárgyalásokat folytatott, de az elodázta a megállapodást, sőt 1042-ben betört az országba és a Duna fölötti részt elcsatolta, mivel nem ütközött ellenállásba.

A belpolitikában a főurak összeesküvést szöttek ellene, ami kitudódott és a csanádi / 1044 kora tavasza / országgyűlésen 50 főt lekaszabolgatott és többet száműzött. Ez a cselekedete nagy ellenszenvet váltott ki Gellért csanádi püspökből, minek következtében az egész uralkodását igen

negatívan ítélte meg. Közben Henrik kiátkoztatta az egyházból „bábjával” IX. Benedek pápával az országgal együtt. Ezt a tényt egyes történészek cáfolják.

A főurak egy része Pétert és Henriket hívta be az országba. Henrik csapatait sajnos árulás következtében magyarok vezették át a Rábán és a Rábcán, így került sor a ménfői ütközetre 1044-ben. Aba Sámuelnek a kémei jelentették, hogy Henrik nem nagy csapattal jön. Esélye volt a magyaroknak a győzelemre, de egy váratlan esemény megzavarta a fő hadtest terveit. Ugyanis az áruló főurak megfutamodtak, ezzel megzavarták a főhadtestet és a zavar megfutamodásra készítette a magyarokat.

Aba Sámuel is menekült a Tisza felé, utolérték és Füzesabonynál, vagy Abádszalóknál megölték 1044. július 5-én. Testét hazahozták és egy ideig a feldebrői altemplomban pihent, amit szintén ő alapított. Pár év múlva mikor kivették azt tapasztalták, hogy a ruhái épek és a sebei is begyógyultak. Ez után a csodálatos esemény után hazahozták Abasárra és az általa alapított monostorban helyezték örök nyugalomba.

Térjünk rá az emlékpince kérdésére, amely átmeneti nyugvóhelyül szolgált királyunk számára, amíg a monostorban el nem temették. Ugyanis olyan verzió is van miszerint a hívei, meggyilkolása után ide rejtették el ellenségei elől és nem Aldebrőre, mert féltették, hogy meggyalázzák a király testét. Hogy mely pince volt ez, ahhoz későbbre kell mennünk időben, hogy tisztázhassuk ennek helyét.

Hanák Kolos /1851-1923.dec.8. / Heves vármegye tiszteletbeli főügyésze, ügyvéd és számtalan egyéb elfoglaltsága, megbízatása mellett a nagy filoxéra vész után felvásárolta a földeket Saáron, / -1901 után Abasár- / és szőlőt termelt 1905-ben már 50 kat. holdnyi területen. Nagy műveltségű, sokat olvasott ember volt. A könyvtára 10.000 kötetes volt, Heves megye minden hírlapját járatta, 16 szakmai országos folyóírra is előfizetett és 4 politikai lap is járt neki. Gondoskodott arról, hogy megismerjék igen sok helyen az ízletes abasári borokat és segítette az itt lakókat, hogy ismét szőlővel, oltvánnyal tudjanak foglalkozni, mint azt már majdnem ezer éve teszik. Abasáron abban az időben két nagy szőlősgazda volt, írja Hanák Kolos Mátrai kalauz című 1897-es átdolgozott kiadásában, akik a bolttető alatti „párját ritkító pincze elágazót,, birtokolták.

Az elágazódásokat kiterjedtségük miatt „ utczáknak „ nevezi.

„A Ny. és Dny. bejárattal az enyém, --az É. és D. bejáratokkal 4 utca Grüzner M.S. tulajdona, a K. bejárat pedig bizonytalan területtel elpusztult. „

Két gondolatot fűznék a leírtakhoz.

Az egyik, hogy Grüzner Sándort a helybeliek Griznernek hívták magyarosítván a német hangzású nevet. Az anyai ági dédnagyapám Kutas János /1866-1935 / volt a vincellérje = pincemestere édesanyám gyermekkorában. A mindenkori pincemester a pincével szemben, a mai gyógyszertár helyén lévő intézői lakásban lakott. A vincellér feladata volt, hogy egész évben intézze, felügyelje a szőlő és a pincével kapcsolatos munkákat, majd számoljon be a gazdának az eredményről, esetleges gondokról. Azt, hogy a dédnagyapám milyen komolyan vette a feladatát és milyen becsületes volt, mutatja az is, hogy a két vejét soha nem hívta meg egy pohár borra sem munkaadója pincéjébe. Mivel mind a két vő szőlőtermelő volt, így szívesen is itták annak levét, ezért emlegették, ami fel is maradt a családban mondásként.

A másik gondolat az említett beszakadt K-i bejárattal kapcsolatos, aminek a tulajdonjoga és a terjedelme sem volt tisztázott Hanák Kolos szerint. Ez így is maradt az 1950-es évek derekáig.

Abasáron pedig tovább folyt a szőlőtelepítés, borkészítés, oltványtermesztés. Innen terjedt el a bakhátas oltványalany-szűrés az országban. Egyik ilyen nemesítő volt Szabó István / Pite ragadvány névvel a mai Fő tér 41, az 1950-es években Szentimre tér 446 volt./ az apai nagyapám, amit nagy kedvvel és szívvvel örökölt az édesapám Szabó Miklós is. A bor kisgazdánkénti értékesítése akkor is gond volt már, így édesapám meggyőző munkájának eredményeként 5 fővel megalakult 1957 után a Borszakcsoport, aminek a tagja volt még Porupszászki Ferenc is. Úgy gondolták nagyobb mennyiségű borral megjelenve a piacon az értékesítés is könnyebb lesz. A Szakcsoportnak közösségi hely is kellett. Így találták meg a beszakadt, senki tulajdonában nem levő K-i pincét, mondván hogy ezt rendbe teszik és pince is lesz, meg húznak fölé épületet, ami pedig jó lesz irodának. Neki láttak a rengeteg törmelék kiszedésének, aminek a kezdetén egy tábla részlet látszott csak ki, ami később kiderült, hogy a Haller Sándor által készített gúnyversikét tartalmazza Aba Sámuelről. A nagy összefogásból sikerült megtisztítani az egész pinceágot, majd hozott mindenki amit tudott, téglát, követ, cementet, vagy a saját munkaerejét és elkészült az emelet is. Végzésre vacsorát készítettek, közösen ünnepeltek és bizakodtak. A vacsorán már ment a suttogás, hogy másnap jönnek az agitátorok a faluba, ami be is következett. A pince sorsa, tulajdonjoga, sokáig vita tárgya volt az állam és a Termelőszövetkezet között. A Grűszner és a Hanák pincék közötti 6 m sziklát átvágták, így a pincelabirintus már összetartozó lett, amit később a magánosodás után ismét ágakra osztottak. Végül is a Szakcsoport pincéje a Tsz-é lett, amit azóta is hasznosítanak, a Tsz megszűnte után a borfeldolgozót átvevő Kft-é lett.

Visszatérve Hanák Kolos írásához, amelyben hivatkozik Ipolyi régészre aki pincévé átalakított barlangüregget tart Aba király sírjának, de ő ezt cáfolja, mert a bolttető, mint nagyon szép panorámával rendelkező hely inkább a királyi kastély helye lehet, és itt az altemplomban kell keresni inkább a királyi sírt. A monostor pedig

„Pétermányon /Péter-mály /, Saár északi végén terült el. Azt írja, hogy tüzetesen átvizsgálta a pincét, de Aba király állítólagos fülkájén,, s egy más még kétesebb üregen kívül nem találtam temetkezési hely nyomát. Nem lehetetlen azonban, hogy a voltaképi temetkezési ágak el vannak falazva, rejtve, mert alig képzelhető oly barbarizmus, hogy pincze-létesítés céljából az összes fülkét megsemmisítették volna s a sziklafal simára vágatott volna, amilyen ma mindenütt. De ez esetben szélesebbnek is kellene lennie, mint milyen ma is, vagyis 4-5 méter.

Aba Sámuel 8 láb hosszú, 4 láb széles és magas kezdetlegesen vágott, nyitott üres sírürege fölé báró Haller Sámuel tábornok arannyal kivert betűjű vörös-márványtáblát állított következő chonogrammos felirattal, mi nem kevesebb, mint 9-szer adja minden két sorban a felállítás évét, 1773-at s a 3-4 sor Aba halálozási évét, 1044-et.

haC In CaVerna fVlt DepositVs
saMVel aba
reX hVngarlaé III. qVIn potIVs IMpIVs,
regnl Vastator,
IDoLoLatrla et CrVDeLitate
FaedatVs reX

popVLarIbVs CaesVs aD tIbIsCVM.
ostVpesCItE
LVrID as rerVM VICes.
eX reglo MaVsoLeo
VIDete CeLLarla.
Vbl Mortla CrVenta SpoLla
Ibl hILarla tVrgentDoLla
InDe rVbet baCChVs.
VInVM sárlense faLerno
InDe rVbet MeLIVs.
nVnC blbe faC rVbeas.
rVDere protraXIt generLIIs
LIber b: saMVel haLLer.

Ez magyarul talán így hangzik:

Ezen üregben nyugodott Aba Sámuel, III. magyar király, vagy inkább zsarnok, ország-pusztító, minden gonosszal és kegyetlenséggel teljes király, ki népe által a Tiszánál megöletett. Bámuljatok a dolgok furcsa fordulatán, a királyi sírboltból lett boros pincze fölött! Hol a halál véres zsákmánya pihent, ott a kedvet adó hordók domborodnak. Ezért pirul Bacchus, ezért pirosabb a saári bor a falernuminál. Most igyál, hogy kipirulj! Romjaiból kiemelte báró Haller Sámuel tábornok.

Ez bizony furcsa és kisem érdemelt sírirat, de hát szegény Aba Sámuel, kit népe úgy szeretett s nem az, de a főurak ölték meg, nem fog ellene protestálni. Hiába, az oligarcha-utód a régi oligarchához húz.

Kandra Kabos tudósunk terjedelmes, nagyérdékű művében / Aba Samu Király. Bpest 1891. / bebizonyítja, hogy ami saját, külön jó palócz királyunknak nem volt más bűne, mint hogy jobban szerette a népet, a rendet, mint az oligarcha kis-királyokat, kik a királyi tekintélyhez nem bírtak még hozzászokni, -- hogy Aba Samu jó király volt és népe nem hiába adta apa-melléknevét és hogy ő voltaképpen a királyság és a régi vezér-rendszer közötti küzdelem áldozata volt az ország nagy kárára.

A történelemnek és a jó királyunk emlékének kíván igazságot szolgáltatni a Mátraegylet, midőn a gyalázkodó emléktábla mellé egy helyreigazító másikat falaztat be. Báró Haller emlékköve pedig azután csak barométernek szolgáljon, mert ha homályosodik, nedvesedik a kő, megesküsznek a saáriak, hogy eső lesz!

Nem bírom megállni, hogy le ne írjam még az egyetlen - elég torz- népmondát, mit Aba Samuról Saáron hallottam:

Aba Samu egy vígan eltöltött éj után mély álomba pihent még saári királyi palotájában, mi a mostani bolttetőn / domb a község közepén /büszkén emelkedett, midőn hú szolgálója azon ijesztő hírrel rohant be, hogy egyetlen lánya, a szép királykisasszony eltűnt az éjjel s a rablás, dulakodás nyomai mutatkoznak szobájában. Rögtön talpra ugrott a király, de nem csak ő, hanem az egész udvari személyzet, cselédség és szerte a hegyekben, a sík alföldön, Budáig, Egerig tűvé tettek mindent, nyomozták, keresték a kedves, ragyogó királykisasszonyt, de egyik csapat a másik után minden nyom, a legcsekélyebb eredmény nélkül tért vissza.

A király vigasztalhatatlan lett, személyzetének nagy részét elcsapta, az őroket a legsötétebb börtönbe záratta és a saári fehér barátok egész napokon a templomban imádkoztak, de a királykisasszony azért nem került elő. Hetek teltek el minden hír nélkül és érkezett karácsony is. A nép együtt búsult a királlyal, de azon esztendőben nagyon jó bor termett, hát karácsonyéjjelén azért mégis sokan mentek zavaros fővel a bene-völgyi vörös barátok éjféli miséjére. Vége lett az ájtatosságnak, kivonultak a hívek, kioltották a gyertyákat. De egy ember, kit a buzgóság meg a bor elnyomott, bent rekedt. Amint felébredt, az örökmécs halvány fényénél körülnézve, rémülve látja, hogy egymaga van. Elejénte elfogta torkát az ijedtség, de később mégis magához tért és éppen lármát akart ütni, midőn megnyílik a sekrestye ajtó és két vörös barát lép a templomba, egyiknek kezében kancsó, másikéban étel.

Emberünk septében lebukott a pad alá s onnan leste a történeendőket. A két barát alig hogy szétnézett, meggyújtott egy gyertyát a mécsen s a kripta lejárathoz ment. Fölemelték a záró-követ, s a lépcsőn eltűntek. Emberünk is odalopózott, hát Uramfia! nagy sírást hall a mélységből s a király kisasszony ezüst hangját, ki odalent fohászzkodott, hogy: Édesapám, uram királyom, ha te tudnád hol van a te lányod! Parasztunk eleget hallott s mire a barátok feljöttek, már ő ismét a bűvőhelyén volt. A barátok a követ visszatették, elmentek. Nagyon sokára akart virradni, de szerencsére korán reggel kezdtek misézni és emberünk nem halt meg a félelemtől. Ahogy kinyitották a templomot kisettenkedett az ajtón és szaladt, ahogy bírt. Tízszer is felbukott a rossz úton, de nem állt meg a királyi palotáig. Ott nem akarták beereszteni, de olyan nagyon erősködött, hogy vegyék fejét, ha a király nem ad neki mindjárt egy zsák aranyat azért a hírért, amit tud, hogy felköltötték a királyt s elébe bocsátották. Nem telt bele tíz szempillantás, már a király egy csapat élén vágatott, oldalán emberünkkel Rúgott-Saár felé. / Saártól egy negyedóránnyira külön fekvő és Veresmarttal összeépült falurész / A királyi kürt szavára kirukkoltak rögtön a barátok, mind a negyvennégyen.

A király vallatóra fogta őket, hogy adják elő a lányát, de nem akartak tudni semmit semmiről. Ekkor bekerítette őket, hogy egy se mehetett ki, ő maga meg leszállt a lóról s néhányad magával a templomba lépett, emberünk legelől. Fölemelték a követ s nem telt annyi időbe mint mondom,-- a szép királykisasszony ott sírt apja vállán. Volt a királynak egy német vezére, óriás ember, veres volt maga is, veres a ruhája is. Ahogy a király feljött a kriptából, ölében leányával, nem is kérdezte, hogy miért rabolták el a lányt, de indulattal odakiáltott vezérének: „Mard Veres mard!” Ez azután kétélű pallosával olyan pusztítást vitt végbe a barátok közt, hogy került-fordult, alig maradt élő köztük. Csak egynek, a legöregebbnek kegyelmeztek, aki azután Jánoshidára ment lakni. A király aztán elvette a község régi nevét, Veresmartnak nevezte el, a klastromba meg másforma barátokat hozatott.,,

Hosszan idéztem Hanák Kolos ízesen írt művéből. Ezzel is bizonyítva érzem, hogy a régebbi kor emberét is ugyan azon gondolatok foglalkoztatták Aba Sámuellel kapcsolatban, mint bennünket. A monda, amit Hanák Kolos leírt, ma is kering a nép ajkán kicsit rövidebb változatban.

Ennyi idő elteltével nagyon jó lenne már bizonyosat tudnunk vele kapcsolatban. Nagy reményt fűzünk királyunk sírhelyének megtalálásához és hogy egyre többet tudjunk eleinkről. Ez egy természetes kíváncsiság az emberekben, hiszen múlt nélkül a jelen és legfőképp a jövő lehetetlen.

Ennek a ténynek a bizonyítása és a konkrét hely meghatározása a sírhelyet illetően, a helyfeltáró történészekre vár. A Bolttetőn, Abasár legmagasabb pontján, már többször voltak ásátások, az első amire én emlékszem, talán az 1950-es évek vége, 60-as évek eleje. Amiket találtak azaz egri és a gyöngyösi múzeum leleteit gazdagítja.

A jelenlegi feltárás egy több mint 9 méter átmérőjű rotundát tárt fel részlegesen, amitől nagyobb csak kettő van az országban. A reményeink, miszerint a király itt van eltemetve, talán igazolódni látszik. Bennünket abasáriakat, ez nagyon nagy örömmel és büszkeséggel tölt el.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A királyi székhelyekhez kapcsolódó kazamata pincerendszer szoros egységet képez a királyi sír feltárásával, valamint a tervezett - ásatásokból feltárt - tárgyak állandó kiállításával. A múltunk emlékeinek megőrzése és tovább adása az utódoknak egyik fontos feladatunk részét képezi.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

- Uralkodók és dinasztiák, Magyar Világ kiadó 2001.
- Magyarország uralkodói, Pannonica kiadó, 2003.
- Kristóf Gyula - Makk Ferenc: Az Árpádház uralkodói I.P.C. Könyvek Kft 1996.
- Magyarország története Előzmények és magyar történet 1242-ig. Akadémia Kiadó, Bp, 1987.
- Aba Sámuel sírja

Ezek a wikipedia.org/wiki oldalon található

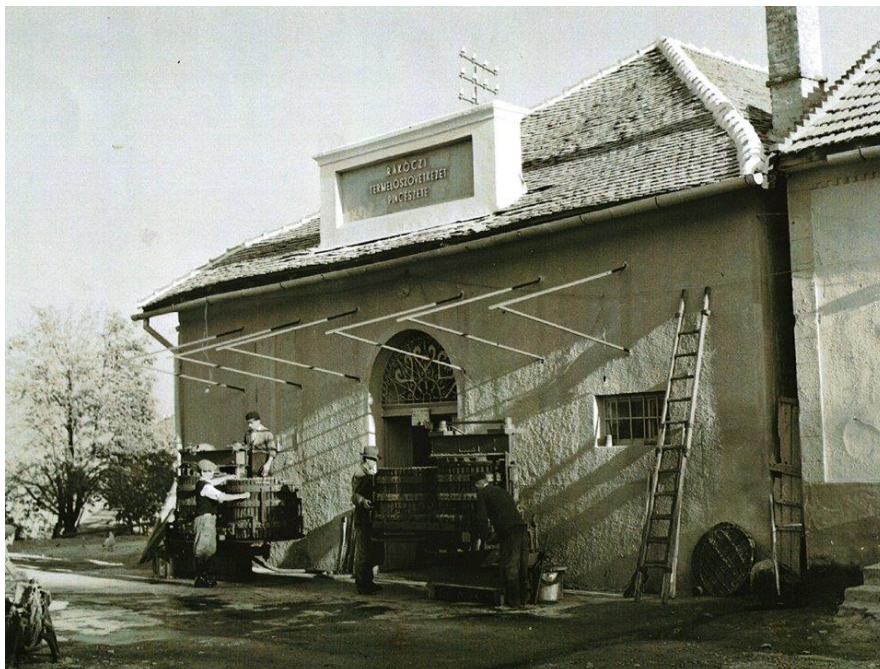
- Hanák Kolos: Mátrai kalauz 1897-es átdolgozott kiadás, a gyöngyösi Múzeumban található valószínűleg, édesapám gyűjtése.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: -

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

1. Abasári Rákóczi TSZ működése idején az emlékpince főbejárata régen és napjainkban

2. Emlékpince bejárata

2. Emlékpince bejárata

3. Vörös márványtábla chonogrammos felirattal (jobbra) és Aba Sámuel nyitott üres sírűrege (balra)

4. Részlet a pince bejáratról

5. Részlet a pince bejáratról

6. Az emlékpincében található vendég fogadó rész

7. A pincében található kút, ami eredetileg a Sármonostor kútjaként működött

8. Vendégváró bor az Emlékpincében

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

NYILATKOZAT

A Helyi Értéktár elnökének kérésére hozzájárulok, hogy az általam készített fényképet/fényképeket felhasználhassa szemléltetésként az Értéktárba készült anyaghoz.

Abasár, 2015. február 20.

Tóth István

NYILATKOZAT

Alulírott Vernyihegy Livia, mint a Dél-Máttra Közhasznú Egyesület elnöke, hozzájárulok, az Egyesület tulajdonában lévő „Dél-Máttra Értékei és Kincsei” című térségi hungarikumok fotógyűjtemény közül Abasár település fotóinak az Abasári-, Térségi- és Nemzeti Értéktárban történő teljes körű felhasználásához.

Atkár Tass-puszta, 2015. március 13.

Vernyihegy Livia

Vernyihegy Livia
elnök

Dél-Máttra Közhasznú Egyesület

